

De Liberale Zomer

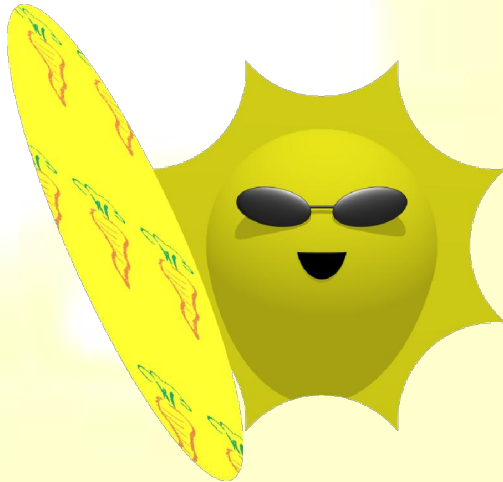

Onvrede en een vrijzinnig liberale uitweg

Liberaal Stroomgroep

De onderwerpen in deze brochure

Onvrede en een vrijzinnig liberale uitweg	2
De principes.....	5
1. Democratie	8
2. Veiligheid en rechtsstaat.....	9
3. Economie	10
4. Internationale solidariteit	10
5. Emancipatie	11
6. Duurzame ontwikkeling	12
7. Overheid en burger.....	12

Onvrede en een vrijzinnig liberale uitweg

Machteloosheid

Het zal niemand die in politiek geïnteresseerd is, ontgaan zijn dat de politieke verhoudingen sterk zijn gaan verschuiven. Dit is een uiting van onvrede van het electoraat met het functioneren van onze democratische instituties. Die onvrede is naar onze mening te herleiden tot een gevoel van machteloosheid bij de burgers en, paradoxaal genoeg, machteloosheid bij de overheid zelf. De oorzaak van deze toestand moet gezocht worden in gebrek aan visie en misschien wel in het bijzonder in het toekennen en waarmaken van verantwoordelijkheid.

Waar gebrek aan visie en verantwoordelijkheid aan de oppervlakte komen, wordt ook de kern daarvan zichtbaar: gedesorïenteerd handelen van individuen. Er schuilt een opportunist in ieder van ons. Zo kunnen wij zien hoe onwenselijke handelwijzen vandaag de dag tot standaardpatronen zijn ontwikkeld. Zij vloeien enerzijds voort uit de onmogelijkheid tot beïnvloeden van omstandigheden, anderzijds uit het nemen van de nodige vrijheid om regels naar eigen inzicht toe te passen. Beide wegen leiden er onherroepelijk toe om van het eigen voordeel uit te gaan. Dit egocentrische gedrag staat ver van liberaal handelen, omdat geen rekening gehouden wordt met andere mensen.

De gevestigde politiek

De opzet van deze brochure is gestart als een zoektocht naar de betekenis van “liberalisme” en “liberale toetsstenen”. Aanleiding vormt de tendens in de samenleving – niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten – dat kiezers weinig op hebben met de wijze waarop politieke besluitvorming tot stand komt en daarmee onvrede met de wijze waarop politieke partijen functioneren. Die onvrede richt zich op alle “gevestigde” politieke partijen, d.w.z. op partijen die gedurende de voorbije halve eeuw tenminste drie verkiezingsperiodes bij de bestuursmacht zijn betrokken geweest. Aan dit criterium beantwoorden, voor zover zij nog zitting hebben in de Tweede Kamer, de politieke partijen CDA, PvdA, VVD en D66.

Al decennia in de Staten-Generaal vertegenwoordigde partijen als SGP en CU (voorheen GPV en RPF) en nieuwkomers als SP, PvdD, LPF, PVV en TON voldoen hier niet aan. In de huidige maalstroom staat het denken volgens politieke beginselen onder forse druk en klinkt de roep om daadkracht en sterke persoonlijkheden luid.

Liberalisme in de Nederlandse politiek

Intussen is binnen de politieke arena's van zowel de landelijke als de decentrale overheden het liberale gedachtegoed het domein geworden van diverse politieke partijen, die daar ieder hun eigen duiding aan geven. Direct na de Tweede Wereldoorlog maakte de VVD zich op tot verkondiger van de liberale denkbeelden. Zo'n 20 jaar later kwam daar D66 – ten dele als afsplitsing van de VVD in 1966 – met democratisch gedachtegoed min of meer naast te staan. Maar nu het liberalisme als gevestigde politieke hoofdstroom in de al aangegeven maalstroom, aan overtuigingskracht verliest, beginnen andere partijen het liberalisme tot onderdeel van hun politieke doctrine te verklaren. In feite demonstreren alleen de SP en de SGP een duidelijke afkeer van liberaal denken en handelen. Daar staat tegenover dat recente nieuwkomers als PVV en TON, beide rond uitgetreden VVD-ers Wilders en Verdonk ontstaan, zich nadrukkelijk ook op het rechtse niet-ideologische liberale deel van het VVD-electoraat richten. Wat dan weer vanuit de VVD bestreden wordt uit angst om kiezers te gaan verliezen. Gevolg: een crisis van denkbeelden, waarbij beslissingen niet meer verstandig genomen worden, maar kennelijk afhankelijk van belangenkongsi's, korte termijn winst en waan van de dag.

In dit verband stemmen wij in met de opmerkingen die mr. H.Tjeenk Willink, vice-voorzitter van de Raad van State, maakte bij de presentatie van het jaarverslag over 2007. Korthedshalve weergegeven gaf hij zijn zorg aan over de vervlakking van de beginselen van “democratie” en “rechtsstaat”. In het bijzonder wijst hij daarbij op het probleem van de representatie van de volksvertegenwoordiging. De kern van het probleem is het gebrek aan inzicht in een goede rolverdeling en het gemis van een scheiding tussen privé standpunten en functionele verantwoordelijkheid.

Vrijzinnig liberaal

Wat is eigenlijk het liberalisme? Is er nog een toekomst voor? Of ligt het aan tekortschietende verwezenlijking van deze ideologie? Is het überhaupt wel een ideologie? Hoe zal liberale politiek zich manifesteren? Tijdens discussieavonden van de Liberale Stroomgroep groeide het inzicht dat liberaal zijn, gekenmerkt door vrijzinnigheid, en liberale politiek met elkaar verbonden zijn maar niet hetzelfde zijn.

“Vrijzinnig liberaal”-zijn is een levenshouding van een onafhankelijk, vrij iemand die zijn leven zinvol inhoud wil geven en zich daarbij bewust is dat een ander dat ook wil.

Vrijzinnig liberale politiek tracht antwoorden binnen het kader van de parlementaire democratie te vinden op de vraag hoe het spanningsveld tussen de zelfbeschikking van het individu en het algemeen belang van iedereen in evenwicht te houden.

VVD – D66

Als we uitgaan van die vrijzinnig liberale verbondenheid, is het eigenlijk te betreuren dat mensen met een vrijzinnig liberale levenshouding in verschillende politieke partijen opereren zonder gebruik te kunnen maken van een gezamenlijke basis. Is er geen belang om krachten te bundelen om het liberale geluid te versterken? De parlementaire geschiedenis leert ons dat bundeling van krachten juist tot versterking van het gemeenschappelijke gedachtegoed en politieke invloed leidt. In het verleden ontstonden partijen als CDA, Groen Links en ChristenUnie op die manier. De Liberale Stroomgroep wil de discussie over bundeling van vrijzinnig-liberale invloed in de politiek stimuleren, in het bijzonder vanuit de liberale partijen VVD en D66. We willen dit doen om zo vrijzinnig liberale politiek een uitweg te laten zijn voor de maatschappelijke onvrede over de huidige parlementaire democratie.

Liberale Stroomgroep, juni 2008

De principes

De kijk van de Liberale Stroomgroep op de relatie tussen vrijzinnig liberale voorkeur en vrijzinnig liberale politiek is gebaseerd op drie principes:

- a. *vrijzinnigheid*
- b. *democratie*
- c. *maatschappij- en toekomstgerichtheid*

<p>De vrijzinnige principes: vanuit de kernbegrippen “vrijheid met verstand”, “onafhankelijk denken”, “afwijzen van dogmatiek en de bereidheid om je te laten overtuigen”; “dialoog als communicatiemiddel in plaats van confrontatie” zijn voor het inhoud geven aan politiek leidend:</p>	
<p><i>Zelfbeschikking:</i></p>	<p>Het individu is in essentie vrij om eigen keuzes te maken. Liberale politiek gaat uit van deze zelfbeschikking en biedt ruimte aan het particuliere initiatief. Vrij zijn is niet gelijk aan vrijblijvendheid. Het individu kiest de eigen levensvervulling altijd in een omgeving met anderen. Daar horen verantwoordelijkheid en solidariteit bij.</p>
<p><i>Gelijke behandeling:</i></p>	<p>Vrijzinnig liberale politiek is gebaseerd op de notie dat alle mensen recht hebben op een gelijke behandeling door de overheid zonder onderscheid naar achtergrond, afkomst, geslacht, leeftijd, geloof en overtuiging.</p>
<p>De democratische principes: vanuit het kernbegrip “vorm van openbaar bestuur waar de wil van de meerderheid zal worden uitgevoerd, met respect voor andersdenkenden en rekening houdend met de minderheid” zijn voor het inhoud geven aan politiek leidend:</p>	
<p><i>Machtsevenwicht:</i></p>	<p>Vrijzinnig liberale politiek gaat uit van het besef dat de vrijheid van het individu afhankelijk is van de verhouding tussen individuen. Per definitie wordt deze onderlinge afhankelijkheid bepaald door de aanwezige machtsverhoudingen.</p>

	De politieke opdracht voor vrijzinnig liberalen is om machtsverhoudingen in balans te brengen / te houden om optimale vrijheid van het individu te realiseren. Iedere macht moet een tegenmacht kennen, waarbij iedere macht democratisch georganiseerd wordt.
<i>Menselijke maat:</i>	Vrijzinnig liberale politiek gaat uit van het organisatieprincipe van de menselijke maat. Dat biedt optimale kansen voor de ontplooiing van individuen.
<i>De maatschappij- en toekomstgerichte principes: vanuit het kernbegrip “van de steeds aanwezige dubbele boodschap om bij beslissingen niet alleen aan je eigen belang te denken, maar tevens aan de mogelijke gevolgen voor anderen, nu en in de – soms verre – toekomst” zijn voor het inhoud geven aan politiek leidend.</i>	
<i>Duurzaamheid:</i>	Vrijzinnig liberale politiek richt zich op het vergroten van onze welvaart en ons welzijn nu en in de toekomst. Dat kan niet zonder het beschermen van onze leefomgeving (ecologische duurzaamheid), het inrichten van de maatschappij - sociaal, economisch, juridisch, politiek, ruimtelijke ordening - opdat mensen hier prettig wonen (sociale duurzaamheid), het op hetzelfde peil brengen van behoefte en beschikbaarheid van energie (energetische duurzaamheid) en het bevorderen van de aantrekkelijkheid van Nederlandse producten en diensten op de wereldmarkt (net name educatieve duurzaamheid).
<i>Maatschappelijk verantwoorde politiek</i>	Vrijzinnig liberale politiek geeft inhoud aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de wereld. Wat niet wegneemt dat individuele keuzes door vrije mensen mogelijk moeten blijven. Politici en bestuurders laten zich leiden door beargumenteerd toekomstig publiek belang, en niet door eigen belang of korte termijn politiek.

Met het formuleren van deze principes zijn we er echter niet. Vervolgens is het van belang om een notie te krijgen van de betekenis van vrijzinnig liberale politiek voor maatschappelijke vraagstukken. Dat hebben wij gedaan door een zevental thema's nader te bediscussiëren vanuit het vrijzinnig liberale blikveld.

Uitgangspunt in het denken is dat het zelfbeschikkingsrecht van iedere individu het hart vormt van vrijzinnig liberale politiek. Ieder maatschappelijk thema zal vanuit dit hart benaderd worden. Getoetst wordt of een antwoord voor het individu recht doet aan het principe van "zelfbeschikking en verantwoordelijkheid", of het na te streven overheidsbeleid rekening houdt met deze zelfbeschikking van het individu. In deze brochure worden dan ook antwoorden vanuit dit hart gegeven. Vanzelfsprekend is een andere aanpak en zijn andere antwoorden mogelijk. Wij dagen dan ook iedereen uit om die te geven vanuit dit perspectief. Dat geeft verdere verdieping aan vrijzinnig liberale politiek.

1. Democratie

- 1.1 Democratie betekent dat iedereen het recht toekomt om in alle domeinen van de samenleving, waar hem of haar dat aangaat, mee te mogen beslissen. Een gezonde samenleving kan zich alleen op steeds veranderende situaties instellen wanneer burgers betrokken zijn bij de veranderingen.

Democratie in het publieke domein:

- 1.2 Een onderwijssysteem is gebaseerd op vrije verenigingsvorming. Daarin komt op democratische gelegitimeerde wijze de eigen verantwoordelijkheid van de direct bij het onderwijs betrokkenen tot uitdrukking. De overheid koppelt de financiering van het onderwijs aan de maatschappelijke doelstelling van het onderwijs (het curriculum en de eindtermen).
- 1.3 De Nederlandse Publieke Omroep wordt democratisch gelegitimeerd door omroepverenigingen die een weerspiegeling vormen van de pluriformiteit van de samenleving. De overheid koppelt de financiering van de publieke omroep aan de maatschappelijke doelstelling “het zichtbaar maken van de pluriformiteit van de samenleving in al haar dimensies”.
- 1.4 Uitgangspunt voor de gezondheidszorg is dat deze voor iedereen toegankelijk is. Bij de democratische verhoudingen in de gezondheidszorg horen effectieve cliëntenraden en inzet van belangenorganisaties van patiënten en professionals in de gezondheidszorg.

Democratie in het private domein:

- 1.5 In sport, cultuur en welzijn worden verenigingen als bestuursvorm gestimuleerd en gewaardeerd. Vrijwilligers moeten meer ruimte (tijd/financieel) en ondersteuning krijgen.

- 1.6 In bedrijven moeten ondernemingsraden met waardering hun werk kunnen doen. In het bijzonder zal de rechtsbescherming van ondernemingsraadsleden versterkt worden.
- 1.7 Consumentenplatforms en consumentenorganisaties vormen de basis voor de belangenbehartiging van consumenten.

2. Veiligheid en rechtsstaat

- 2.1 In de Nederlandse rechtsstaat geldt het principe van scheiding van de wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende overheidsmachten. Dit principe vormt de basis voor de bescherming van de grondrechten van het individu.
- 2.2 Vrijzinnig liberale politiek staat voor een scheiding tussen kerk en staat. De grondrechten “vrijheid van meningsuiting” en “vrijheid van vereniging” bieden de basis om de levensovertuiging van iedereen te waarborgen. Afzonderlijke bepalingen over de religie, zoals “vrijheid van godsdienst” en de strafbaarstelling van godslastering zijn overbodig en dienen geschrapt te worden.
- 2.3 Rechtshandhaving is een kerntaak van de overheid in rechtstaat. Door criminaliteit tegen te gaan, wordt het individu beschermd.
- 2.4 Veiligheidsmaatregelen mogen niet ten koste gaan van de privacy van het individu.
- 2.5 De overheid (het Openbaar Ministerie) levert het bewijs waarop een burger veroordeeld kan worden. Naast het bepalen van de strafmaat bij een veroordeling door een rechter, wordt bij de veroordeelde een plicht tot bewijs ingevoerd, dat hij/zij na de voltooiing van de opgelegde straf de verantwoordelijkheid aan kan om weer in de samenleving te functioneren. Zolang dat bewijs niet door een veroordeelde geleverd wordt, is terugkeer in de samenleving uitgesloten.

3. Economie

- 3.1 Uitgangspunt voor een economisch beleid is een open markteconomie, waarin de principes van vrijzinnig liberale politiek tot hun recht komen in consumentenbescherming, eerlijke concurrentie en transparantie in het ondernemen.
- 3.2 De overheid is geen marktpartij. Dat betekent dat privatisering alleen aan de orde is als er marktpartijen aanwezig zijn en de collectieve verantwoordelijkheid van de overheid niet waar gemaakt kan worden. Het wezenlijke verschil tussen overheid en markt is dat de overheid aanbodgericht naar haar burgers functioneert en de markt vraaggericht. Het aanbod van de overheid wordt democratisch bepaald.
- 3.3 Een basisinkomen voor alle Nederlanders dient ingevoerd te worden. In plaats van de huidige onduidelijke mix van verzekeringsgedachten en collectiviteit via de algemene belastinggelden wordt een gefiscaliseerd basisinkomen vastgesteld ter vervanging van de kinderbijslag, bijstand, de diverse heffingskortingen en de AOW. Uitgangspunt voor de hoogte van het basisinkomen vormen de huidige bedragen, zodat niemand in zijn financiële zekerheid aangetast of bedreigd wordt.

4. Internationale solidariteit

- 4.1 De EU bevordert het onderschrijven van de grondregels van de EU zoals deze gezamenlijk zijn vastgesteld. Dit gebeurt door alle Europese landen de mogelijkheid van het lidmaatschap van de EU te bieden en door met landen buiten Europa verdragen te sluiten in het licht van de mondialisering.
- 4.2 In het politieke streven naar vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal past geen angst voor een verdergaande Europese integratie en globalisering.

- 4.3 De winst van een samenwerking door Europese landen kan alleen gebaseerd zijn op een democratisch Europa. Een democratisch Europa vereist draagvlak voor de EU bij de burgers. Om de Europese Commissie democratisch te legitimeren vindt invoering plaats van het vertrouwensbeginsel tussen de Europese Commissie en het Europees Parlement.
- 4.4 Nederland heeft internationale verantwoordelijkheid om humanitaire steun te geven en een bijdrage aan de veiligheid te leveren als gelegitimeerde buffer tussen partijen in conflict. Optreden zal alleen in internationaal verband (EU of VN) plaatsvinden. Solitair ingrijpen in interne conflictgebieden wordt afgewezen.
- 4.5 Internationale stabiliteit, vrede en veiligheid worden het best gewaarborgd door duurzaam bevorderde welvaarts groei. Democratisering in de wereld vindt alleen plaats vanuit de bevolking zelf. Gedwongen democratisering heeft weinig slaagkans en wordt dan ook afgewezen.

5. Emancipatie

- 5.1 Zelfredzaamheid van het volwassen zelfstandige individu is voorwaarde om te komen tot emancipatie. Emancipatie leidt tot integratie in de samenleving. Integratie betekent dat ieder individu volwaardig aan de samenleving kan deelnemen.
- 5.2 De verantwoordelijkheid voor ontwikkeling van individuele verantwoordelijkheid en normbesef ligt primair bij ouders. Waar nodig moet de inzet van de overheid gericht zijn op het faciliteren en organiseren van genoemde ontwikkeling. Opvoedingsondersteuning en onderwijs zijn daarbij de aangewezen kanalen.
- 5.3 Individuen hebben de vrijheid overtuigingen te koesteren en levensstijlen te kiezen. De overheid beschermt alle overtuigingen en levensstijlen, tenzij ze strijdig zijn met het algemeen belang.

5.4 Een verplichte inburgerings- en taaltoets miskent de eigen verantwoordelijkheid.

6. Duurzame ontwikkeling

6.1 Het is een overheidstaak om onherstelbare schade aan het milieu te voorkomen. Het besef dat wij weliswaar heel succesvol welvaart kunnen genereren, maar dat de planeet niet tot in de oneindigheid voor ons zal zorgen, vindt steeds breder draagvlak. Dat dit ook offers vragen, minder. Techniek alleen zal niet het antwoord zijn, een mentaliteit van zelfbeheersing is evenzeer van groot belang. Het belang van bestrijding van overbevolking kan niet overschat worden. De weg is lang, maar vrijheidsspreiding kan hieraan een bijdrage leveren.

6.2 Transitie naar een duurzame samenleving gebaseerd op een evenwicht tussen de uitgangspunten “People, Planet, Profit” vraagt een lange adem

6.3 Maatschappelijke kosten dienen een onderdeel te worden van de kostprijs.

7. Overheid en burger

7.1 Een overheid die probeert in haar regelgeving risico's uit te sluiten, gaat aan de eigen verantwoordelijkheid van het individu voorbij. Vrijzinnig liberale politiek betekent acceptatie van risico's in de samenleving

7.2 *Naar het Regiobestuur.* Om de inrichting van het openbaar bestuur meer dienstbaar te maken aan en vertrouwenwekkend voor de burger zal naast de Europese Unie en de rijksoverheid nog maar één regionale democratisch gelegitimeerde bestuurslaag bestaan. Bestaande decentrale besturen zoals provincies, waterschappen en gemeenten worden binnen deze regionale bestuurslaag samengevoegd. De zelfstandige beleidsmatige hoofdtaken zullen voor het Regiobestuur en

de Regioraad zijn: veiligheid, water, leefomgeving (milieu) en ruimtelijke inrichting te weten 'groen' (agrarische sector, recreatie, natuurbeheer), 'rood' (verstedelijking) en 'grijs' (verkeer en vervoer). Tevens voert een Regiobestuur van het rijk komende taken uit, op de terreinen van onderwijs, sociale zekerheid, integratie en welzijn.

- 7.3 De verantwoordelijkheid voor de directe leefomgeving van burgers komt te liggen bij niet-op-partijpolitieke grondslag samengestelde wijk- en dorpsraden. Voor deze raden zijn burgerparticipatie en burgerinitiatief de uitgangspunten voor de inrichting van de leefomgeving.
- 7.4 Benoeming van voorzitters van decentrale overheden door de Kroon zal afgeschaft worden. Als voorzitter in de uitvoerende macht zal hij of zij verkozen worden en gecontroleerd worden op basis van de vertrouwensregel door het volksvertegenwoordigend lichaam.
- 7.5 Versterking van de parlementaire democratie moet gezocht worden in een verbetering van de representatie van de volksvertegenwoordigers. Politieke verenigingen stellen de kandidaat volksvertegenwoordigers. Het aantal Kamerzetels of Regiozetels per partij wordt bepaald door evenredige vertegenwoordiging. De zetels worden aan kandidaten toegekend op basis van individueel verkregen stemmen.
- 7.6 Een raadplegend referendum wordt afgewezen, omdat dit schijndemocratie oplevert en volksvertegenwoordigers de mogelijkheid biedt hun eigen verantwoordelijkheid te ontlopen. Een correctief referendum kent dit bezwaar niet en kan een bijdrage leveren aan de verantwoordingsplicht van volksvertegenwoordigers voor de gemaakte keuzes.

Colofon

*Uitgave en organisatie discussieronde "De Liberale Zomer":
Liberale Stroomgroep
Postbus 82
3870 CB Hoevelaken*

Donaties: Postbank giro 1424322 Stichting Liberalen.info te Amersfoort

Juni 2008

De Liberale Stroomgroep organiseert op basis van deze brochure een discussieronde over vrijzinnig liberale politiek: "De Liberale Zomer".

De start : op zaterdag 21 juni 2008
De verdieping: op zaterdag 13 september 2008
De uitwerking: op zaterdag 22 november 2008

Opgeven voor deelname aan een van de bijeenkomsten of aan de hele discussieronde kan per Email: info@liberalezomer.nl

Het programma, tijden, deelnemersbijdrage en locaties zijn te vinden op de website

www.liberalezomer.nl

Liberale Stroomgroep